

FRANCIE PO NÁSTUPU SARKOZYHO – ZMĚNY V BEZPEČNOSTNÍ A OBRANNÉ POLITICE

FRANCE AFTER THE ACCESSION OF SARKOZY – CHANGES IN SECURITY AND DEFENSE POLICY

Lukáš DYČKA*

Abstrakt

Článek se zabývá změnami přístupu Francouzské republiky k strategii obrany v rámci NATO a ESDP po nástupu Nicolase Sarkozyho do funkce prezidenta. Charakterizuje posun ve vnímání důležitosti transatlantických vztahů ve světle politiky předchozího prezidenta. Analyzuje očekávané trendy ve vývoji zajištění bezpečnosti Francie jako aktéra s globálními ambicemi.

Abstract

This text focuses on the potential changes in the French security and defence policy after the election of Nicolas Sarkozy as the new French President. It is expected that one of Sarkozy's priorities will be repositioning of his country as a European player. His challenge will be to consolidate a more independent European defence effort, while not distancing France from NATO. Sarkozy's foreign policy will differ especially in closer cooperation with the US. Still, the principle of autonomy and speaking its own mind vis-à-vis the United States remains a matter of consensus in France. More changes will emerge in reviewing the White Book of Defence. But the base of Sarkozy's defence policy is strictly of economic nature. It lies in the emphasis on a strengthening of the cooperation between the members of EU, defence economics in general and a strong support for the defence industry.

Klíčová slova

Bezpečnostní a obranná politika, Bílá kniha obrany, Evropská unie (EU), Francie, NATO, Nicolas Sarkozy.

Keywords

European Union (EU), France, NATO, Nicolas Sarkozy, Security and defence policy, White Book on Defence.

***

ÚVOD

Vzhledem k postavení Francie jako významného evropského, s jistými výhradami i globálního aktéra, má analýza trendů její bezpečnostní politiky široký mezinárodní dopad. Vítězství Nicolase Sarkozyho v prezidentských volbách přinese nejen očekávané změny ve vnitřní politice, ale projeví se i v oblasti zajištění obrany a bezpečnosti země.

Práce zachycuje posun v přístupu Francouzské republiky k strategii obrany od důrazu na Francii samotnou směrem k vyzdvižení významu NATO a ESDP. Charakterizuje nárůst ve vnímání důležitosti transatlantických vztahů v kontrastu k politice předchozího prezidenta a částečný odklon od gaullistických principů dosavadní zahraniční politiky. Analyzuje očekávané trendy ve vývoji zajištění bezpečnosti Francie jako aktéra s globálními ambicemi.

Je nutno předeslat, že těžiště Sarkozyho úsilí leží v domácích ekonomických a sociálních otázkách, přičemž mnohé avizované změny v oblasti obrany a bezpečnosti jsou především

---

* E-mail: dycka@centrum.cz

formálního rázu. Vzhledem k zatím krátkému období vlády nového prezidenta je často obtížné odlišit populistické výstupy od dlouhodobějších záměrů. Práce proto hodnotí jen seriózní či již realizované záměry. Vzhledem k aktuálnosti tématu slouží jako plnohodnotné zdroje informací většinou články a zprávy v elektronické podobě. Prozatím také neexistuje větší množství seriózních analýz a většina textů se omezuje na výčet jednotlivých kroků Nicolase Sarkozyho bez hledání jejich dopadu a hlubších vztahů.

BEZPEČNOSTNÍ TROJÚHELNÍK – MEZI FRANCÍÍ, NATO A ESDP

Přístup k zajištění obrany a bezpečnosti Francie je výsledkem balancování mezi NATO, Evropskou bezpečnostní a obrannou politikou (ESDP) a tradičně silným důrazem na samotnou Francii. Za prezidenta Chiraca byl především postoj k NATO determinován tzv. „*autonomií rozhodování*“¹ – typicky gaullistickým přístupem, jehož počátek lze spatřovat v roce 1966 a ve vystoupení z vojenských struktur NATO. Francouzský postoj k NATO se postupně interpretoval v intencích chladných vztahů s USA. Každopádně však, především po intervenci USA a Velké Británie v Iráku, vychýlil zajištění bezpečnosti země extrémně směrem k důrazu na vlastní schopnosti a v úzké spojitosti s tím na ESDP.

S tím souvisí druhý z tradičně gaullistických nástrojů francouzské politiky – „*vnímání sjednocené Evropy jako nástroje k rozšíření vlastních francouzských kapacit*“.² Reflexe tohoto postoje lze nalézt v Chiracově projevu z 8. ledna 2007 adresovaném ozbrojeným silám, kde za primární úkol státu považuje „*obranu Francie, jejích zájmů a občanů a její pozice ve světě*“.³ Poměrně velký prostor je potom věnován evropské obraně, o NATO se však mluví pouze náznakem. Tento projev zcela typicky reprezentuje Chiracův náhled na úlohu ozbrojených sil a francouzské vojenské strategie, která klade značný důraz na jaderné odstrašení. To je zároveň hlavním projevem autonomie rozhodování.

Nestandardní, byť typicky francouzské, vychýlení v rámci trojúhelníku NATO, ESDP, Francie směrem od NATO ke zbylým dvěma vrcholům a jejich vzájemné přiblížení zůstane charakteristickým rysem bezpečnostní politiky i po nástupu Nicolase Sarkozyho. Z jeho předvolebních vystoupení je jasné, že bude následovat posun k vyrovnanějšímu modelu vztahů. Předpokládaný návrat do vojenských struktur NATO je toho důkazem.

ESDP – NÁVRAT DO EVROPY

Posun ve prospěch NATO však nelze chápat v nijak dramatických intencích. Sarkozy je sice obecně vnímán jako proatlantický politik, nicméně Severoatlantická aliance podle něj musí stále zůstat „*cadre privilégié*“,⁴ tedy hlavním rámcem partnerství mezi USA a EU. Má-li však EU být rovnocenným partnerem, musí být hlavní prioritou pro Evropské země, a tedy i pro Francii, především společná obranná politika konkretizovaná v ESDP; „*A to především za situace, kdy Evropa již není centrem amerického zájmu*“.⁵ Od Sarkozyho tak lze čekat především zvýšený tlak na rozvoj společných evropských schopností. S typickým přístupem svého předchůdce vnímá Sarkozy ESDP nadále jako nástroj k rozšíření vlastních francouzských kapacit.

Prvním konkrétním Sarkozyho příspěvkem k debatě o směřování ESDP je výzva k vybudování soběstačných kapacit k obraně území a obyvatelstva zemí EU. Případný úspěch této myšlenky by významně posunul ESDP za hranice, v současné době převažujícího, krizového managementu, čímž by ovšem došlo k nabourání Sarkozyho vyjádření o nutnosti neduplikovat kapacity EU a NATO. Přes poměrně konkrétní a detailně navržené změny s dalekosáhlým dopadem postrádají Sarkozyho návrhy na další vývoj ESDP výraznější institucionální a politický rámec a v současné podobě je jejich realizace těžko představitelná.

Dalším z obtížně realizovatelných návrhů je projekt zavedení „konvergenčních kritérií“ zavazující státy Evropské unie k udržení výdajů na obranu ve výši 2 % HDP. Toto prohlášení je především vnímáno jako tlak na menší země EU, které hranice 2 % zdaleka nedosahují. Zcela jednoznačně pak Sarkozy varoval, že je nepřijatelné, aby Francie, Velká Británie, Německo a Itálie nesly na svých bedrech tíhu drtivé většiny výdajů. Avšak podle posledního vývoje se zdá, že ani Francie sama nebude schopna udržet výši výdajů na obranu na 2 % HDP – čímž Sarkozy riskuje ztrátu kredibility.⁶

Skutečná podstata Sarkozyho plánů spočívá v posílení materiální základny a v podpoře obranného průmyslu. Snížení jeho fragmentace a zvýšení dynamičnosti je jedním z proklamovaných plánů, přičemž cesta vede přes podporu a aktivní účast na společných evropských projektech. Podporu vyjádřil zejména posílení strategických přepravních kapacit (A-400M), rozvoji systémů včasné výstrahy, v neposlední řadě i projektu britsko-francouzské letadlové lodě.⁷ Efektivní spolupráce je pak vnímána pragmaticky jako cesta k významné úspoře prostředků. Po nástupu do funkce již jsou Sarkozyho vyjádření méně radikální – těžiště se přesouvá k auditu zbrojních programů předchozích vlád a k očekávanému tlaku na racionalizaci nákupu materiálu. Prozatím nejsou známy konkrétnější závěry; vzhledem k faktu, že dva z pěti bodů seznamu rozvoje kapacit ESDP se týkají obranného průmyslu, je tato oblast pro Sarkozyho nesporně klíčová.⁸

Podle již zmíněného seznamu pěti oblastí vypracovaných předsedou vlády Françoisem Fillonem by země EU měly:

- 1) Rozšířit a lépe koordinovat práci zpravodajských služeb, především v boji proti terorismu;
- 2) Zvýšit akceschopnost a rozmístitelnost sil;
- 3) Zvýšit výdaje na obranný výzkum a vývoj;
- 4) Vypracovat a zavést Evropskou strategii obranného průmyslu;
- 5) Zaujmout společné evropské stanovisko k protiraketové obraně.

V souvislosti s posledním bodem však prozatím panuje až překvapivá zdrženlivost Francie vůči projednávání tématu protiraketové obrany. Sarkozyho postoj k základnám protiraketového systému v Evropě vyjadřuje mírné znepokojení nad politickou agresivitou, s jakou USA tyto základny prosazují, nepovažuje je ale za vojenské ohrožení Ruska. Snahu zachovat si určitý vliv na rozhodování o této otázce lze spatřovat v prohlášeních o nutnosti diskutovat o umístění protiraketové základny v celoevropském měřítku – opět je jasně vidět vnímání evropského rámce jako nástroje, skrze nějž může Francie prosazovat svůj vliv i za dosavadní hranice. Konečný postoj Francie k tomuto problému bude nakonec ovlivněn vlastními zdroji a schopnostmi obranného průmyslu – v případě pomalého procesu centralizace a pokračujících nízkých výdajů v celoevropském měřítku lze předpokládat příklon k tradiční politice jaderného odstrašení namísto nové, dražší varianty protiraketového deštníku.

Při podrobnějším zkoumání zmíněných pěti oblastí lze zjistit poměrně závažný fakt. Cesta, kterou se ESDP má podle Fillonova plánu ubírat, se celkově shoduje se směřováním Francie konkretizovaném ve Vojenském programovém zákoně 2003 – 2008,⁹ zvláště co se týče rozvoje schopností a strategické přepravy. To svědčí o úzkém provázání dvou vrcholů „bezpečnostního trojúhelníku“; tato skutečnost je o to závažnější, že vzhledem k NATO žádná podobně silná vazba neexistuje.

NATO A TRANSATLANTICKÁ VAZBA

Vztahy Francie a NATO jsou úzce provázány se vztahy Francie a USA. Zdá se, že princip autonomního jednání s USA má pro francouzské politiky legitimitu, na niž panuje obecný

konsenzus, který nebude zcela změněn ani nástupem jinak proatlantického Nicolase Sarkozyho. O NATO se Sarkozy vyjádřil, že „jde o výkonnou vojenskou organizaci, která ovšem postrádá dlouhodobý cíl“.¹⁰ Dlouhodobě je pak rozhodným odpůrcem NATO jako globální organizace s úkoly na pomezí humanitárních, vojenských a policejních aktivit. Pro Sarkozyho musí NATO zůstat obrannou aliancí zaměřenou na zajištění evropské bezpečnosti, bez ambicí nahrazovat roli OSN.

Nejvýznamnější změnou francouzské politiky vůči NATO je razantní přehodnocení setrvání Francie mimo vojenské struktury. Sarkozy jednoznačně směřuje k naplnění svého programu „plnohodnotné role v rámci NATO“, která je bez zastoupení ve velitelských strukturách aliance nemyslitelná. Rozhodnutí opustit čtyřicet let trvající galskou rezistenci vlivu USA v Evropě je na jedné straně součástí širších snah o posílení francouzsko-amerických vazeb, s možnými dopady především na Blízkém východě, na druhé straně pak hraje svou roli fakt, že bez plné účasti na řízení aliance ji není možno nasměrovat podle francouzských představ. Předchozí francouzský prezident J. Chirac se pokládal za nástupce a pokračovatele gaullovské tradice. Po intervenci USA v Iráku se Francie pod Chiracovým vedením stále častěji stavěla do alternativní role vzhledem k mocenské pozici USA. To se odrazilo i na postoji země k NATO. Nepříjemná situace Francie s „jednou nohou uvnitř a druhou venku z NATO“ se mohla změnit teprve po zvolení Nicolase Sarkozyho. Předpokládaný odklon od Chiracovy opozice proti válce v Iráku symbolizuje zářijová návštěva ministra zahraničí Bernarda Kouchnera v Bagdádu a ochota politicky podpořit Washington v tlaku na zneprátené irácké frakce s cílem nalézt rozumný kompromis.

Další oblastí, kde Francie Spojené státy důrazněji podpoří, je válka proti terorismu. Přesto si Francie zachová svůj specifický přístup založený na odmítání amerického pojetí boje s terorismem jako střetu civilizací, což má své konsekvence i v otázce iráckého jaderného programu. Na adresu Teheránu Sarkozy uvedl, že „Francie nehodlá dělat kompromisy a je připravena prosazovat vůči Teheránu sankce“.¹¹ Na druhé straně však nabídl Íránu spolupráci, bude-li aktivně spolupracovat na řešení krize. Minimálně na evropské scéně se však Francie stala největším proponentem zavedení sankcí.

Další z oblastí sbližování Francie a USA na Blízkém východě je Palestina. Ačkoliv je nový prezident otevřeně proizraelský a Francie pod jeho vedením opustila protekcionistickou politiku vůči Palestině,¹² vztahy s islámskými zeměmi mají nadále vysokou důležitost a země si stále zachovává v muslimském světě značný vliv, o nějž nebude chtít přijít. Jeho těžiště se však přesune do severní Afriky, kde může urychlit formování modelu vzájemné bezpečnostní závislosti mezi Libyí a Marokem s francouzskou podporou na jedné straně a Alžírskem na straně druhé.

Vzájemný vztah ESDP a NATO byl ve francouzské bezpečnostní politice v uplynulém období definován poměrně vágně. Rozhodné prohlášení nového prezidenta situaci poněkud vyjasňuje – podle Sarkozyho ESDP nemá NATO nahradit, nýbrž doplnit. Především vzájemné partnerství obou organizací bude nejspíše novým rámcem vztahu Francie k NATO. Podle plánu Berlin Plus by EU měla být schopna plně využívat kapacit NATO v oblasti plánování, kontroly a velení a neduplikovat tyto schopnosti. Vzájemný vztah obou organizací však mohou negativně poznamenat Sarkozyho tvrdá vyjádření na adresu Turecka, což se může odrazit v řešení situace v Kosovu. Celkově je Sarkozyho postoj ovlivněn zejména vnímáním rozdílných geopolitických cílů USA a evropských členů, jejichž větší autonomie podle něj USA nijak neohroží.

Co se týče významu francouzského členství v NATO, mělo by naplnit především následující tři body:¹³

- 1) Účastnit se plánování a řízení operací;
- 2) Sladit francouzské standarty, koncepty a doktríny se svými spojenci – nejen s USA, ale především se svými nejbližšími partnery Velkou Británií a Německem, kteří jsou k interoperabilitě francouzských sil kritičtí;

- 3) Posílit roli vlastního obranného průmyslu a zajistit mu účast na programech budování strategických přepravních kapacit, systému spojení, průzkumu a protiraketové obrany.

Aby bylo těchto cílů dosaženo, lze očekávat další navyšování počtu francouzského personálu v řídicích strukturách NATO – ten již ostatně vzrostl ze 117 „styčných důstojníků“ v roce 1992 na 290 francouzských zástupců ve všech strukturách velení (od roku 2002 i v obou strategických velitelstvích).

Další zvyšování stavů bylo oznámeno také pro území Afghánistánu, který Sarkozy považuje za klíčovou oblast pro NATO. Tento postoj je v USA chápán jako výraz Sarkozyho proamerického postoje. Otázkou zůstává, nakolik tomu tak ve skutečnosti je; k vyslání vojáků do Iráku se totiž Francie nechystá, a Afghánistán tak bude první skutečnou zkouškou „návratu Francie“ do NATO. V současné době v Afghánistánu působí 1050 Francouzů v rámci sil ISAF pod velením NATO a dalších 3000 mužů je nasazeno k zajištění námořní a vzdušné podpory Američany vedené operace Enduring Freedom (z letadlové lodě Charles de Gaulle, z pozemních základen Dušanbe v Tádžikistánu a od října z afghánského Kandaháru). Nedávné tvrdé boje na jihu země však nastolují otázku, jak bude nová hlava státu reagovat, vyskytne-li se nutnost vyslat další vojáky. Jestliže bude Sarkozyho reakce nedostatečná, oslabí to jeho kredibilitu mezi spojenci, hlavně v USA, Velké Británii a Kanadě, a výrazně sníží důvěru ve schopnost Francie plnit své zahraničněpolitické závazky.

Další výzvu, s níž se bude muset Nicolas Sarkozy vypořádat, je Kosovo. Francie významně podporovala návrh Martii Ahtisaariho, podle nějž by měla celá provincie získat nezávislost pod mezinárodním dohledem. I kdyby však mohl být zlomen odpor Ruska v Radě bezpečnosti OSN, nebude pro 16 000 mužů NATO (včetně 2000 Francouzů) snadné udržet mír mezi Albánci a Srby. Pokud se ukáže, že není možné vytvořit fungující multietnický stát, zvýší se riziko separatistických tendencí v okolních státech, což poznamená stabilitu celého Balkánu, a tím i EU.

BÍLÁ KNIHA OBRANY A PŘEHODNOCENÍ STRATEGICKÉHO RÁMCE

Základní orientace francouzské obranné a bezpečnostní politiky vychází ze závěrů Bílé knihy obrany z roku 1994.¹⁴ Vzhledem k období svého vzniku a ke změně kurzu nastavené po zvolení Nicolase Sarkozyho je jasné, že dokument již neodpovídá bezpečnostním potřebám země. Práce na přepracované verzi Bílé knihy byly zahájeny v srpnu 2007 svoláním třicetičlenné komise expertů pod vedením Jean-Clauda Malleta. Vymezením následujících tří priorit v sektoru obrany však Nicolas Sarkozy definoval oblasti, ve kterých by ke změně dosavadní politiky nemělo dojít:

- 1) Francie si zachová prostředky jaderného odstrašení;
- 2) Bude stále kladen důraz na zkvalitňování a prohlubování evropské bezpečnostní spolupráce;
- 3) Musí být dosažen a udržen limit výdajů na obranu ve výši 2 % HDP.

Jakkoliv jsou uvedené oblasti bez diskuse, zůstává v připravované Bílé knize prostor pro zaujetí stanovisek k mnoha závažným otázkám. Ty tvoří jeden ze dvou okruhů problémů, který má vymezit priority (to co Francie „chce“) směřování země v nadcházejícím období – perspektivně se hovoří o letech 2009 až 2013. Nejvýznamnější úkoly, jež musí Bílá kniha reflektovat, jsou uvedeny v následujícím přehledu:

- 1) Zvážit přínos udržování relativně velkého množství základen v zahraničí (především v Africe);
- 2) Zhodnotit přínos zahraničních operací v Afghánistánu, Kosovu, Libanonu atd.;
- 3) Přehodnotit či podpořit význam nákladných zbrojních programů (druhá letadlová loď atd.);
- 4) Zjistit, jaký rozsah úkolů má Francie plnit samostatně a jaký v rámci různých forem spolupráce.

Druhá oblast, na níž bude muset komise pod Malletovým vedením pracovat, má objektivnější ráz a směřuje k vymezení výzev a hrozeb, se kterými se bude muset země v budoucnu vypořádat (to co Francie „může“). Toto vymezení pak může proběhnout pouze na základě reálného zhodnocení možností Francie a zároveň analýzy bezpečnostního prostředí.

Ze strany Sarkozyho lze vycítit tlak na urychlení přijetí přepracované verze Bílé knihy obrany, tak aby mohla tvořit rámec plánování výdajů na léta 2009 až 2013. Její přijetí v tomto horizontu by umožnilo přepracování modelu Armáda 2015. Má-li však být tento termín dodržen, musí být dokument hotov na počátku roku 2008.

Největší kritika dosavadního fungování francouzského systému obrany směřovala do oblasti finančního plánování a využívání prostředků. Ve zprávě francouzského senátu jsou za slabinu označovány vysoké mandatorní výdaje na úkor investic, což v uplynulém období zpomalilo začátek využívání například letounů Rafale, vrtulníků Tigre či střel s plochou dráhou letu SCALP. Nízké investice pak měly dále postihnout programy vývoje a stavby ponorek Barracuda, stejně jako dalších plavidel či množství materiálu pozemních sil. Senát se také postavil skepticky k Sarkozyho požadavku výdajů na obranu ve výši 2 % HDP, přičemž není jasně definováno, odkud mají prostředky pocházet. Další kritika směřovala ke stavbě druhé letadlové lodi, na jejíž vývoj je nutno investovat přes 500 milionů eur v následujících letech. To však podle senátu opět zbrzdí další klíčové programy.¹⁵ Rozhodnutí, zda zahájit stavbu nebo ne, tak přinese až Bílá kniha obrany.

Francouzský ministr obrany Herve Morin naznačil, že chybějící finanční prostředky budou získány několika způsoby:

- 1) Najímáním civilních kontraktorů v oblastech jako logistika či výcvik;
- 2) Rušení nebojových pozic (cca 6000 míst);
- 3) Omezení počtu základen;
- 4) Zvýšení evropské spolupráce především v oblasti využívání materiálu (např. společné užívání transportních letounů A-400M).

Je zřejmé, že se uvedené postupy kryjí s úkoly Malletovy komise a lze tak z nich vyčíst směr, kterým Bílá kniha Francii posune.

Efektivní využívání finančních prostředků je důležitým tématem pro Nicolase Sarkozyho. Dle svých vyjádření chápe náklady na obranu jako produktivní – zvláště s přihlédnutím k tomu, že odvětví zaměstnává 180 000 lidí a významně se podílí na výzkumu a vývoji. Většina jeho zásahů do záležitostí obrany a bezpečnosti se zaměřovala více na ekonomické otázky než na strategii či bezpečnostní prostředí. Tento přístup je zcela v souladu se Sarkozyho „civilní“ politikou („*Moje plány v oblasti obrany nemohou být odděleny od obecných plánů, které jsem předložil francouzskému lidu*“).¹⁶ Sarkozy nesporně vnese do hospodaření ozbrojených sil liberálnější a pragmatičtější model. Z tohoto pohledu je značná část jeho bezpečnostní politiky chápána jako snaha pomoci politickou cestou úspěšnosti domácího obranného průmyslu.

Jak již bylo zmíněno, jedním ze Sarkozyho kroků bude revize probíhajících zbrojních programů. V jeho hierarchii priorit stojí na nejvyšší pozici zejména podpora projekce síly na velké vzdálenosti, jež v sobě zahrnuje celou řadu projektů. Na druhou stranu je jasné, že financování několika nákladných programů souběžně může zvýšit výdaje nad únosnou mez – konkrétně až o 43 % nebo 4 miliardy eur mezi lety 2009 až 2011.¹⁷ Francie se tak bude muset rozhodnout a omezit některé probíhající projekty. V této souvislosti se nabízí například ambiciózní program vojenského využití vesmíru či tankovacích letadel. To může podpořit ochotu výraznější spolupráce s NATO, v rámci EU pak překlenutí nedostatků ve vlastních schopnostech, čemuž konečně nasvědčují mnohá Sarkozyho prohlášení o návratu do vojenských struktur NATO či podpoře ESDP.

ZÁVĚR

Nástup Nicolase Sarkozyho prozatím rozhodně neznamená žádné převratné změny ve francouzské bezpečnostní politice; ty, které nastanou, budou mít spíše podobu postupného procesu. Zájem nového prezidenta se soustřeďuje především na vnitřní politiku Francie a množství prohlášení na adresu obrany a bezpečnosti je s domácí politikou úzce propojeno.

V postbipolárním světě nemá samostatná zahraniční politika bývalých velmocí příliš šancí na úspěch. Tony Blair toto dilema řešil přimknutím se k USA. Francie však nyní paradoxně profituje z Chiracova distancování se od USA. Jak ukázala Sarkozyho zásluha na propuštění bulharských zdravotních sester v Libyi, může Francie vyjednávat a dosahovat úspěchů tam, kde jsou USA a Velká Británie zuřivě odmítány. Sarkozy si však uvědomuje limity a dlouhodobější neudržitelnost nezávislého postoje jeho země na mezinárodní scéně. Avšak strategická orientace Francie je definována již delší dobu a je jisté, že Evropa a ESDP zůstanou stále v centru pozornosti francouzské obranné politiky. Nástup Sarkozyho nazývají někteří francouzští komentátoři jako „návrat do Evropy“, to znamená do ESDP. Je však nejasné, kolik politického kapitálu a úsilí nový prezident do posílení ESDP opravdu vloží a zda najde v Evropě partnery (počínaje Velkou Británií) k realizaci svých plánů. Nicolas Sarkozy bude muset přesvědčit ostatní členy EU, že kladný postoj Francie ke společné Bezpečnostní a obranné politice není jen účelovou konstrukcí ke zvýšení vlastního vlivu a k podpoře francouzského zbrojního průmyslu.

Oblastí, ve které je vliv nového prezidenta cítit snad nejvíce, je vztah k USA. Nazývání USA přítelem a poukazování na společné výzvy v minulosti i budoucnosti je běžnou součástí Sarkozyho slovníku. Otázkou však zůstává, jak moc a jak důsledně se podaří rétoriku převést do reality. Zprvce, francouzské veřejné mínění není po čtyřiceti letech odstupu od USA připraveno k radikálnímu obratu. Zadruhé, ani Sarkozy sám není k USA nekritický. Zlepšení vzájemných vztahů může bezpochyby prospět zvýšení vlivu Francie v NATO, a posílit tak pozici země v Evropě. Sarkozy přitom vychází z názoru, že není-li Evropa již nadále centrem zájmu USA, musí se o sebe EU postarat sama. To dává Francii šanci hrát rozhodující úlohu v ESDP a po dorozumění se se svými partnery ji obrátit směrem, který sama bude považovat za nejvýhodnější. Ne náhodou lze vstřícnost vůči USA pozorovat ve vzdálenějších oblastech – typicky na Blízkém východě či v Afghánistánu, zatímco Francie se snaží posílit svůj vliv především ve Středomoří.

Práce na Bílé knize obrany zřetelně ukazují, že změny jsou požadovány nejen v zahraničně-politickém kontextu, ale také směrem dovnitř. Přijetí aktualizované verze dokumentu, očekávané v roce 2008, je nezbytným předpokladem rekonstrukce stávajícího systému podle politických požadavků nového vedení státu. S největší pravděpodobností dojde ke zvýšení francouzského vlivu ve Středomoří (zejména v jeho jižní a jihovýchodní části) jako oblasti vitálních francouzských zájmů. Vzhledem k omezenému zdrojovému rámci však bude stálá vojenská přítomnost v méně důležitých oblastech omezena, což se nejspíše dotkne tradiční sféry vlivu v Africe. V blízkovýchodní politice je pak možno očekávat sblížení s USA.

Francie bude i nadále zaujímat významnou pozici ve světě. Nicolas Sarkozy si je přesto vědom, že k jejímu udržení je spolupráce s USA v rámci NATO stejně důležitá jako posilování ESDP. Od hlavy státu lze čekat, že Francie bude nejen významněji spolupracovat s NATO i ESDP, ale že v jejich rámci bude také aktivněji prosazovat své politické zájmy.

POZNÁMKY

¹ Lallemand de Driésen, Nicolas. Principy bezpečnostní a obranné politiky Francie, s. 69.

² Sarkozy: Mezi EU a NATO [online].

³ Chirac, Jacques, The security of France, s. 11.

⁴ Sarkozy's Defence Policy: An early look (ARI) [online].

⁵ Sarkozy: Mezi EU a NATO [online].

⁶ France's Sarkozy Softening on Defense After Electoral Stumble [online].

⁷ Tamtéž.

⁸ Sarkozy's Defence Policy: An early look (ARI) [online].

⁹ Lallemand de Driésen, Nicolas. Principy bezpečnostní a obranné politiky Francie, s. 75.

¹⁰ Sarkozy's Defence Policy: An early look (ARI) [online].

¹¹ Aktuálně.cz [online].

¹² Rethinking French defense [online].

¹³ What place for France in NATO [online], s. 3.

¹⁴ Lallemand de Driésen, Nicolas. Principy bezpečnostní a obranné politiky Francie, s. 67.

¹⁵ Rethinking French defense [online].

¹⁶ Sarkozy's Defence Policy: An early look (ARI) [online].

¹⁷ France's Sarkozy Softening on Defense After Electoral Stumble [online].

LITERATURA

- [1] Chirac, Jacques. The security of France. *Défense nationale et sécurité collective*. 2007, roč. 3, č. 2, s. 11–14.
- [2] DYČKA, Lukáš. Sarkozy: Mezi EU a NATO : Natoaktual.cz [online]. 2007 [cit. 2007-10-07]. Dostupný z WWW: <http://www.natoaktual.cz/sarkozy-mezi-eu-a-nato-06d-na_analyzy.asp?c=A070910_113001_na_analyzy_m02>.
- [3] France's Sarkozy Softening on Defense After Electoral Stumble [online]. Defense industry daily, 2007 [cit. 2007-10-08]. Dostupný z WWW: <<http://www.defenseindustrydaily.com/frances-sarkozy-softening-on-defense-after-electoral-stumble-03401/>>.
- [4] GOURE, Dan. What France really wants : A medium-sized power with super-sized ambitions [online]. 2007 [cit. 2007-09-23]. Dostupný z WWW: <<http://www.msnbc.msn.com/id/3070299/%5D>>.
- [5] Lallemand de Driésen, Nicolas. Principy bezpečnostní a obranné politiky Francie. *Obrana a strategie*. 2007, roč. 6, č. 2, s. 67–79.
- [6] MICHEL, Leo. What place for France in NATO : National defense univerzity [online]. 2007 [cit. 2007-10-08]. Dostupný z WWW: <http://www.ndu.edu/INSS/Repository/Outside_Publications/Michel/Michel%20Point%20de%20vue%20Le%20Monde%20June%205%202007%20English%20version.pdf>.
- [7] ORTIZ, Antonio. *Real Instituto Elcano : Sarkozy's Defence Policy: An early look (ARI)* [online]. 2007- [cit. 2007-10-08]. Dostupný z WWW: <http://www.realinstitutoelcano.org/analysis/ARI2007/ARI69-2007_Ortiz_Sarkozy_Defence_Policy.pdf>.
- [8] North Atlantic Treaty Organisation. [on-line]. Dostupné na WWW: <<http://www.nato.int>>.
- [9] Putin: Vyrábí Írán jadernou bombu? Říkám, že ne : Aktuálně.cz [online]. 2007 [cit. 2007-10-01]. Dostupný z WWW: <<http://aktualne.centrum.cz/zahranici/evropa/clanek.phtml?id=510444>>.
- [10] SPEER, Lawrence J. Rethinking French defense : ISN Security Watch [online]. 2007 [cit. 2007-10-05]. Dostupný z WWW: <<http://www.isn.ethz.ch/news/sw/details.cfm?ID=18223>>.
- [11] United Nations. [on-line]. Available on WWW: <<http://www.un.org>>.